

Hayat

*Hayata, daima hayata.. dünyaya
daha çok hayat katalımı!*

Nietzsche

Cilt VI. 1 Eylül 1929. Sayı : 138

Musahaba

Kendi kendine inanmayanlar

Aramızda sık sık tesadüf edilen bir tip vardır. Bunlar kendi yaptıklarıyla kendileri alay ederler, iştirak eylediği işleri kendileri de beğenmezler, kendileriyle beraber olanlar da nefisleri gibi bunların istihza mevzuudur. Ne yapıyorsunuz? diye sorduğunuz zaman “ne yapalım birader, gösterişle meşgulüz,” derler. Bunlara göre hayat mütemadiyen aldatmaktan, aldatır olduğunu söylemekten ibarettir. Bu gibiler garip bir hava yabalar: Onların zehirledikleri yerlerde vazife duygusu yoktur. Dayanılacak, üzerinde durulacak, müdafaa olunacak fikir mevcut değildir. Hiç bir şeye hatta kendilerine de inanmazlar. Etrafa bakan dikkatli bir göz aramızda bu nevi insanların çoğaldığını görür.

Cürüm işleyenlerden nefret ederiz, çünkü her cürüm içtimaî

tesanüde karşı gelmektir. Halbuki bu söylediğim insanlar “hayat,”ın hiç bir ahlâkî kıymetini kabul etmezler. Onlarca vazife diye inanılacak ve takip edilecek bir yol düşünülemez. Nefisleri gibi cemiyet te aldatma ile gıdalanır. Bunlara göre son zamanlarda çok söylenen bir tabirle bütün işler bir “katakulli,” den ibarettir. Bunların nazarında vazife ve millî cemiyete bağlanma duygusu mevcut değildir. Bu tiplerin çoğalmasından fazla cemiyeti hırpalar, onun için bu tip insanların çoğalmasından daha çok korkmalıyız.

Bu gibilerle mücadele için ne yapmalı? birinci derecede yapılacak şey bu insanların takbihle, hatta nefretle karşılanmasıdır. Nefsini alay mevzuu yapanlar bu kadar, küçülmüş ve razı olanlar, yaptığı işe ve vazifeye inanmayanlar hayatın

manevî ve ahlakî kıymetine ehemmiyet vermiyenlerdir. İnsanlığa hiç bir yararlığı dokunmayacak olan bu kimse erin cemiyeti bozmamalarına çalışmak herkes için bir vazifedir.

Bu günün Maarif adamlarına düşen mühim işte gençleri böyle bir hale düşmekten korumak olmalıdır.

Gençlere anlatmalıyız ki hayata esaslı kıymeti veren en mühim âmil vazifeye bağlanmaktır.

Kendine bir yol açmağı, o yolda zevkle, imanla çalışmağı bilmeyen insanlar, yorgunluğunu yaptığı işin iyiliğiyle unutmayanlar hakikî saadet nedir, bilemezler. Gençlere böyle bir ahlakî yaşayış zevkini veriniz, artık kendi kendine inanmayan, yaptığıyla alay eden insanlar göremezsiniy.

Mehmet Emin

Dünya ticareti bahriyesi.

“ Büyük ticaret gemileri motörlerinde petrol istimaline başlandığından beri İngilterenin tefevvuku bahrîsi ehemmiyetini kaybetmek tehlikesine maruz kalmıştır .

1920 senesi temmuz sonunda dünya ticareti bahriyesinin bulunduğu esaslı noktaları tayin etmek mümkündür. Nazarı dikkatı celbeden birinci hal 1914 senesine nisbetle tonnaajın ehemmiyetli bir surette tezayüt etmiş olmasıdır. 1914 senesinde ticaret gemileri 45 milyon tonilato iken bu gün 66 milyon tonilato olmuştur. Buna nazaran üçte bir nisbetinde tezayüt vuku bulmuş demektir. Bünden başka tonnaajın tezayüdü kevfîyeti devam etmektedir. 1 haziran 1928 den 1 haziran 1929 a kadar olan devre esnasında ticaret gemileri 1,119,653 tonilato idi, halbuki bir sene sonra tonilato miktarı 1,761,749 olmuştur.

Tonnaajın tezayüdü keyfiyeti, Almanya müstesna olmak üzere, bütün devletlerin ticareti bahriyelerinde umumidir. Almanyada 1914 senesinde beş milyon tonilato mevcut iken bu miktar 1929 senesinde dört milyona

Halk ise kendi müddealarını alkışlıyordu. Vakıa Figaroda gay endiş ve ülvî bir gaye, halkın hukukunu siyanet gibi bir mefkûre aramak doğru değildir. O kendi yoluna dikilen maniaları iktiham ile meşguldür. Harekâtının saiki hep şahsî menfaat, sınıf mücadelesi, post kavgasıdır. Piyes etrafta feveran eden hissiyata makes olduğu içindir ki o kadar şumullü bir ehemmiyet kesbetti.

Saltanatını ve şahsını bek-

tenezzül etmişti. Aradaki fark 1,977,990 tonilatodur. Bu tenezzülün sebebi Versay muahedenamesidir. Fakat Almanya hükûmeti tarafından ittihaz olunan müessir himaye tedbirleri sayesinde Alman ticaret gemilerinin tonnaajı tedricen artmıştır. Alman ticaret gemilerinin tonlatosu Umumi harbin ferdasında 600,000 tonilatoya düşmüştü, halbuki 1928 - 1929 senesinde 315,301 tonilato kadar bir tezayüt görülmüştür.

İngiltere ve Holanda hükûmetleri ticaret gemilerinin tonlatosunun pek hafif bir nisbette tezayüt etmişlerdir. İngiltere 18,800,000 tonilatodan 20 milyon tonilato oya çıkarmıştır. Bilakis bahrî ticaretlerini matlup şekilde temin edemeyen milletler yeni gemiler inşa etmişlerdir. En şayanı dikkat misal Amerika tarafından gösterilmiştir. Amerika ticaret gemilerinin tonnaajı iki milyondan on bir milyona fırla-

leyen akıbetten tamamen gafil ve - bütün müstebitler gibi - kelimeleri men'etmekle fikirleri men'edebileceğine zahip olan biçare Louis XVI, bu komedi kendisine arzolunup okunduğu zaman, umuma karşı temsilini tehlikel bularak dedi ki:

“ Bunu oynamadan evel Bastille kalesinin yıkılması lâzım gelirdi..”

108 inci temsilde Bastille hâk ile yeksan olmuştur.

Seniha Sami

mıştır ki aradaki fark dokuz milyondur. Japonyayı da keza zikredebiliriz. Bu devletin bahrî ticareti 1,7 milyon tonilatodan 4,1 milyon tonilatoya çıkmıştır ki aradaki fark 2,779,000 tonilatodur. İtalya da 1,430,000 den 3,215,000 tonilatoya geçmiştir ki arada görülen fark 1,785,000 tonilatodur. İtalya devleti, malûm olduğu üzere, Trieste'nin ticaretine ve ticaret gemilerine vazıy yet etmiştir. Bahrî ticaretini artıran devletler arasında Holandayı da zikredebiliriz. Bu vaziyetten her devletin ticaretini kendi gemileriyle temin etmek istemekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu hal himaye politikasını icabettirmiştir. Bu siyaset Amerika ve İtalya da en yüksek dereceye vâsıl olmuştur. Fransa ticaret filosunu aynı nisbette artırmıştır.

Bir taraftan ticaret gemilerinin tonnaajı arttığı gibi diğer taraftan da nakil vasıtaları ehemmiyetli derecede salah kesbetmiştir. Evvel emirde yelkenli gemiler miktarı gittikçe tenakus etmiştir. Bu gemilerin tonnaajı 1914 sendinde 2,310,000 tonilato iken 1928 senesinde 1,765,000 ve 1929 senesinde 1,666,000 tonilatoya düşmüştür. Yelkenli gemiler yavaş yavaş ticarî nakliyatındaki mevâzilerini tamamen kaybetmektedir.

Buharla müteharrik gemiler yelkenli gemilerin yerine kaim olmuştur. Motörlü gemiler süratla seyrettikleri gibi fazla miktarda ticaret eşyası da

nakletmektedirler. Diğer taraftan petrolle müteharrik gemiler ticareti bahriyede mühim bir inkişaf husule getirmiştir.

Bu münasebetle şurasını da kaydetmek isteriz ki petrolün ticareti bahriyeye temin ettiği menafi pek büyüktür. Petrol kömüre nisbetle yüzde yetmiş fazla hararet husule getirdiği gibi pek az yer işgal eder. Mazutun fiyatı da ucuzdur. Mazutun temin ettiği en büyük menfaat, petrolle müteharrik bir gemi bila tevkuf 28 gün seyrettiği halde kömürle müteharrik bir gemi ancak dokuz gün seyahat edebilmektedir. Bundan başka petrolla işleyen gemilerde istihdam edilen işçi adedi de azdır.

Bu hal en ziyade İngiltereyi düşündürmektedir. Malûm olduğu üze İngilterenin kömürle müteharrik gemileri Umumî harpten evvel dünya ticareti bahriyesini temin ediyordu. İngiltere ticareti bahriyede tefevvuk sahibi idi. Fakat petrolün büyük ticaret gemilerinin motörlerinde istimaline başlandığı gündenberi İngilterenin tefevvuku bahrisi ehemmiyetini kaybetmek tehlikesine maruz bulunuyor. Bütün devletler İngiltere ticareti bahriyesinin zararına olarak petrolla müteharrik birer ticaret filosuna malik olmağa çalışıyorlar.

Büyük tonnajda gemiler de inşa edilmiştir. Tutulan istatistiklere nazaran dört bin tonilatoyu tecavuz eden gemilerin mikdarı 1914 senesinde 3608 iken, bu gün 6335 e çıkmıştır. Bu gemilerden 425 adedi on bin tonila oyu ve 59 da yirmi bin tonilatoyu tecavuz etmektedir.

Diğer taraftan ticareti bahriyede salahı icabeden mühim bir amil de yeni gemiler inşasıdır. Elyevm beş sene evel inşa edilmiş 3167 gemi vardır. Bu miktar mevcut gemilerin yüzde 15,6 sını teşkil etmektedir. Sekiz bin ve daha ziyade hacmı isti-

labisinde bulunan 991 gemiden 259 adedi bu son beş sene zarfında inşa edilmiştir. Bu muhtelif misallerde dünya ticaret gemilerinin tonnajında husule gelen salahı ve ticarî kıymeti kâfi derecede gösteriş oluyoruz.

Şimdi ticareti bahriye noktai nazarından devletlerin mütekabil vaziyetlerini tetkik edelim "tonilato itibarile,": İngiltere 20 milyon, Amerika 13,3 milyon, Almanya 4 milyon, Japonya 4,1 milyon, Fransa 3,3 milyon, İtalya 3,2 milyon, Norveç 3,2 milyon, Holanda 2,9 milyon. Fakat umumî tonnaj nazarı itibara alınmayarak yalnız beş bin tondan fazla olan gemilerin tonnajı derpiş edilirse vaziyet şu şekilde tazahür eder: İngiltere 10,1

milyon, Amerika 5,4 milyon, Almanya 2 milyon, Holanda 1,6 milyon, Japonya 1,5 milyon, İtalya 1,49 milyon Fransa 1,47 milyon.

Umumî harpten evvelkine nazaran bu muhtelif devletlerin mütekabili vaziyetleri büyük nisbette tahavvül etmiştir. İngilterenin rolü Amerikaninkine nazaran azalmıştır. İtalyada Avusturya - Macaristanın ticareti böhriye filosunun inkırazı kat'isinden sonre Bahri sefitte oldukça mühim bir mevki işgal etmiştir. Fransa zaferden nisbeten az istifade etmiştir. Almanyaya gelince, Versay muahednamesile vaziyeti sarsılan bu devlet yavaş yavaş ticareti bahriyesini takviyeye başlamıştır.

Akil Emrullah

Ses

*Bir gönül hasretinden uzun sürdü yolumuz,
Bitti çıra tutmaktan ormanlarda kolumuz..
Gecemiz, yıldızların görmediği bir gece;
İslenmiş elimizde alevler titredikçe,
Çırpınan gönlümüzü bir karanlık sarıyor.
Solgun dudaklarımız rüzgâra yalvarıyor:*

*Denizlere dökülmüş bu gecenin yıldızı,
Yolcular dostu rüzgâr, söndürme çıramızı!..*

*Her ağaç gözümüzde büyüyen bir hayalet,
Dilimizde gâh dua, gâh çılgınca bir lânet,
Korkarak yürüyoruz, işte hâlâ o orman!
Yürüyoruz gülmeden, bir türkü çağırmadan.*

*Bir gönül hasretinden uzun sürdü yolumuz,
Bitti çıra tutmaktan ormanlarda kolumuz...*

*Tıkanırken böylece göğsümüzde her nefes,
Karanlık ruhumuzda çınladı uzak bir ses..
O anda, yıldız oldu sanki bütün gök yüzü,
Bu sesle parlatarak ümitten bir gündüzü
Bir nura koşar gibi koşuyorduk üç yolcu,
Ta uzaktan havlayan köpek sesine doğru...*

Omer Bedrettin